

KERUEN

M.O. ÁÝEZOV
ATYNDAGÝ ÁDEBIET
JÁNE ÓNER
INSTITÝTYNYŇ

HABARSHYSY

M.O. AUEZOV INSTITUTE
OF LITERATURE AND ART

HERALD

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ
И ИСКУССТВА ИМЕНИ
М.О.АУЭЗОВА

ВЕСТНИК

№4, 77-ТОМ

2022

ISSN 2078-8134

**М.О.ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ
ӘДЕБИЕТ ЖӘНЕ ӨНЕР ИНСТИТУТЫ**

КЕРУЕН

ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

2005 жылы құрылған

**№4, 77-ТОМ
2022**

ISSN 2078-8134

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ И ИСКУССТВА
ИМ. М.О.АУЭЗОВА

КЕРУЕН

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

основан в 2005 году

№4, том 77
2022

ISSN 2078-8134

**M.O.AUEZOV INSTITUTE OF
LITERATURE AND ART**

KERUEN

SCIENTIFIC JOURNAL

founded in 2005

№4, 77 vol
2022

Ғылыми журнал

Ғылыми журнал 2005
жылдан бері шығады.

Құрылтайшысы және
баспагері:

М.О. Әуезов атындағы Әдебиет
және өнер институты

Редакция мен баспагер
мекен жайы:

Заңды мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Шевченко к-сі, 28,
050010,

Нақты мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Құрманғазы к-сі, 29,
2-қабат, 050010,

Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.

Электрондық пошта:
keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Жылына 4 рет жарық көреді.

Журнал 2005 жылғы
24 наурызда Қазақстан
Республикасының Мәдениет,
ақпарат және спорт
министрлігі, Ақпарат және
мұрағат комитетінде тіркелген.
Тіркеу куәлігі: 2005 жылғы 24
наурыздағы №5844-Ж.

«КЕРУЕН»

№4, 77-том, 2022

Бас редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Ісләмжанұлы,
филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА
корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институтының бас директоры
(Алматы, Қазақстан)

Бас редактордың орынбасарлары:

Ғылыми редактор:

ҚАЛИЕВА Альмира Қайыртайқызы, фило-
логия ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов
атындағы Әдебиет және өнер институты бас
директорының ғылым жөніндегі орынбасары
(Алматы, Қазақстан)

Жауапты редакторлар:

СҰЛТАН Ертай, PhD, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институты бас директорының
орынбасары (Алматы, Қазақстан)

САРСЕНБАЕВА Жансұлу Баденқызы,
магистр, М.О.Әуезов атындағы Әдебиет және
өнер институтының ғылыми қызметкері
(Алматы, Қазақстан)

Научный журнал

Журнал издается с 2005
года.

Учредитель и издатель:

Институт литературы и
искусства
им. М.О. Ауэзова.

Адрес редакции и издателя:

Юридический адрес:
Казахстан, г. Алматы, ул.
Шевченко 28, 050010,
Фактический адрес: Казахстан,
г. Алматы, ул. Курмангазы 29,
2 этаж. 050010,
Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.
Email: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Выходит 4 раза в год

**Журнал зарегистрирован
24 марта 2005 года в
Комитете информации
и архивов Министерства
культуры, информации и
спорта**

Республики Казахстан.

**Свидетельство о регистрации:
24 марта 2005 г. №5844-Ж.**

«КЕРУЕН»

№4, том 77, 2022

Главный редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович,
доктор филологических наук, член-корреспон-
дент НАН РК, генеральный директор Института
литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы,
Казахстан)

Заместители главного редактора:

Научный редактор:

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат
филологических наук, заместитель по науке
генерального директора Института литературы
и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Ответственный редакторы:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генераль-
ного директора Института литературы и
искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

САРСЕНБАЕВА Жансулу Баденовна, магистр,
научный сотрудник Института литературы и
искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Scientific journal

The journal has been
published
since 2005

Constitutor and publisher:

M.O. Auezov Institute of
Literature and Art

**Address of the editorial and
publishing office:**

28, Shevchenko str., Almaty,
050010, Kazakhstan

Tel.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.

E-mail: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Published 4 times a year

**The journal was registered
on March 24, 2005 in the
Committee of Information and
Archives of the Ministry of
Culture, Information and Sports
of the Republic of Kazakhstan.
Registration certificate: March
24, 2005 No. 5844-Zh.**

«KERUEN»

№4, 77 vol, 2022

Editor-in-Chief:

MATYZHANOV Kenzhekhan Islamzhanovich,
Doctor of Philology, Corresponding Member of
the National Academy of Sciences of the Republic
of Kazakhstan, Director General of the Institute of
Literature and Art named after MO Auezov (Almaty,
Kazakhstan)

Deputy Editors-in-Chiefs:

Scientific editor:

KALIEVA Almira Kairtayevna, Candidate of
Philological Sciences, Deputy Director General for
Science of the M.O. Auezov Institute of Literature and
Art (Almaty, Kazakhstan)

Responsible Editors:

SULTAN Yertay, PhD, Deputy Director General
of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art
(Almaty, Kazakhstan)

SARSENBAYEVA Zhansulu Badenovna, Master's
degree, researcher at the M.O. Auezov Institute of
Literature and Art (Almaty, Kazakhstan).

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА:

БАС РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Исламжанұлы, филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас директоры (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СҰЛТАН Ермай, PhD, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫНЫҢ МҮШЕЛЕРІ:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Қазақстан Республикасы Президентінің кеңесшісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ахмет Байұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ филология факультетінің деканы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серік Нығметоллаұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМІРБОЛАТ Алуа Берікбайқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НҰРҒАЛИ Қадша Рүстембековна, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің орыс филологиясы кафедрасы меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гүлжахан Жұмабердіқызы, филология ғылымдарының докторы, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

ҚАЛИЕВА Алмира Қайыртайқызы, филология ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының ғылым жөніндегі орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)

Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

ҚЫДЫР Тәрілі Еділбайұы, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШӘРІПОВА Диляра Сафарғалиқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Ақлима Қайырденқызы, өнертану кандидаты, доцент, Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

ҚАЗТУҒАНОВА Айнұр Жасанбергенқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТҰРМАҒАМБЕТОВА Бақыт, өнертану кандидаты, Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің доценті (Атырау, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖҮНДІБАЕВА Арай Қанатияқызы, PhD, қауымдастырылған профессор, Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық Білім Академиясының Қазақ тілі, Қазақ әдебиеті, Қазақстан тарихы зертханасының меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гүлназ Рахымқызы, PhD, қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының оқытушысы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС:
БАГНО Всеволод Евгеньевич, филология ғылымдарының докторы, профессор, Ресей Ғылым академиясының корреспондент-мүшесі (Санкт-Петербург, Ресей)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДІРБАЙ Гүлнар Турабекқызы, тарих ғылымдарының докторы, Колумбия университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

СНАМОРРО Antonio Chicharro, ғылым докторы, философия және қолжазба факультетінің профессоры (Гранада, Испания) H = 2

КРАСОВСКАЯ Аксиния, филология ғылымдарының докторы, профессор, Бухарест Университеті (Бухарест, Румыния) H = 1

НИКОЛАС Мари, филология ғылымдарының докторы, профессор, Лихай Университеті (Пенсильвания, АҚШ) H = 1

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, член-корреспондент НАН РК, генеральный директор Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)
Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханович, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, советник Президента Республики Казахстан (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, главный научный сотрудник Института языкознания имени Ахмета Байтурсынова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омурбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК, декан филологического факультета КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серик Ныгметоллаевич, доктор филологических наук, профессор кафедры казахской литературы Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМИРБОЛАТ Алуа Берикбаевна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой казахской литературы и теории литературы КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НУРГАЛИ Кадиша Рустембековна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой русской филологии Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гульжанхан Жумабердыевна, доктор филологических наук, доцент, главный научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат филологических наук, заместитель по науке генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

КЫДЫР Торали Едилбай, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШАРИПОВА Дилра Сафаргалиевна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Акlima Каурденовна, кандидат искусствоведения, доцент Казахской национальной консерватории имени Курмангазы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

КАЗТУГАНОВА Айнур Жасанбергеневна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТУРМАГАМБЕТОВА Бахыт Жолдыбаевна, кандидат искусствоведения, музыковед, доцент кафедры музыки и искусства Атырау Университет им. Х.Досмухамедова (Атырау, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖУНДИБАЕВА Арай Канатиевна, PhD, ассоциированный профессор, заведующий лабораторией казахского языка, казахской литературы, истории Казахстана Национальной академии образования имени И. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гульназ Рахимовна, PhD, преподаватель кафедры казахской литературы и теории литературы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

МЕЖДУНАРОДНЫЙ РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

БАГНО Всеволод Евгеньевич, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент Российской академии наук (Санкт-Петербург, Россия)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДИРБАЙ Гульнар Турабековна, доктор исторических наук, профессор Колумбийского университета (Нью-Йорк, США)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

SHAMORRO Antonio Chicharro, доктор наук, профессор

Гранадского университета, заведующий факультета философии и рукописи (Гранада, Испания) N = 2

КРАСОВСКАЯ Аксинья, доктор филологических наук, профессор, Бухарестский университет (Бухарест, Румыния) N = 1

НИКОЛАС Мари, доктор филологических наук, профессор, Университет Лихай (Пенсильвания, США) N = 1

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF:

MATYZZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, General director of the M.O.Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

SULTAN Yertay, Ph.D., Vice-general director of M.O.Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanovich, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, President's advisor of the Republic of Kazakhstan (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

BAZARBAYEVA Zeynep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Chief Researcher of the Akhmet Baitursynov Institute of Linguistics (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ZHOLDASBEKOVA Bayan Omirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Dean of the Philological Faculty of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

NEGIMOV Serik Nygmetollayevich, Doctor of Philology, Professor of the Department of Kazakh Literature of L.Gumilev Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=searchauthorlookup>

TEMIRBOLAT Alua Berikbayevna, Doctor of Philology, Professor, Head of the Department of Kazakh Literature and Literary Theory of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

NURGALI Kadisha Rustembekovna, Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of the Department of Russian Philology L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ORDA Gulzhakhan Zhumaberdyevna, Doctor of Philology, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

KALIYEVA Almira Kairtayevna, Candidate of Philological Sciences, Deputy Director General for Science of the M.O. Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ANANYEVA Svetlana Viktorovna, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Leading Researcher of the M.O.Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=searchauthorlookup>

KYDYR Torali Edilbay, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

SHARIPOVA Dilyara Safargaliyevna, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher at the M. O. Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

OMAROVA Aklima Kairdenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Kurmangazy Kazakh National Conservatory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

KAZTUGANOVA Ainur Zhasanbergenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher of the M. O. Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

TURMAGAMBETOVA Bakhyt Zholdybayevna, Candidate of Art History, Senior lecturer at the Department of Music and Art of H.Dosmukhamedov Atyrau University (Atyrau, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ZHUNDIBAYEVA Arai Kanapiyevna, PhD, Associate Professor, Head of the Laboratory of the Kazakh language, Kazakh Literature, History of Kazakhstan of the I. Altynsarin National Academy of Education (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

DAUTOVA Gulnaz Rakhimovna, PhD, Lecturer, Department of Kazakh Literature and Literary Theory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

INTERNATIONAL EDITORIAL COUNCIL:

BAGNO Vsevolod, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences (Saint Petersburg, Russia)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

KENDIRBAY Gulnar Turabekovna, Doctor of Historical Sciences, Professor of Columbia University (New York, USA)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

CHAMORRO Antonio Chicharro, Doctor of Sciences, Professor of Granada University, Head of the Faculty of Philosophy and Manuscript (Granada, Spain)
H = 2

KRASOVSKAYA Aksinia, Doctor of Philology, Professor, Bucharest University (Bucharest, Romania)
H = 1

NIKOLAS Mary, Doctor of Philology, Professor, Lehigh University (Pennsylvania, USA)
H = 1

МАЗМҰНЫ

Бас редактордың алғы сөзі..... 14

Әдебиеттану

<i>Сейітжанов З.Н., Мекебаева Л.А., Нуртазина А.О.</i> Қазіргі айтыстың тақырыптық-идеялық және жанрлық ерекшеліктері.....	17
<i>Омаров Б.Ж.</i> Әсет Найманбаев шығармашылығы: шығыс дәстүрі және көшпелі сюжеттер.....	27
<i>Ақыш Н.Б.</i> С.Бегалин шығармаларындағы көркемдік таным үрдісі.....	40
<i>Саурықов Е.Б., Тамабаева Қ.Ө., Елубаева Р.С., Беркенова Р.А.</i> Абай дәстүрі және Шерхан Мұртаза шығармашылығы.....	51
<i>Олжабаев Б.К., Пангереев А.Ш., Сөйлемез О.</i> Қазақ фольклорындағы «Туған жер» концептісі.....	62
<i>Аймұхамбет Ж.Ә., Айтуғанова С.Ш., Байтанасова Қ.М., Қасен А.Т., Сейпұтанова А.К.</i> Көркем мәтіннің актанттық құрылымы.....	75
<i>Абишева С.Д., Молдағали М.Б.</i> Б. Кенжекеев поэзиясының түстік бейнелерінің тезаурусы.....	87
<i>Әбдіқалық К.С., Қожжекеева Б.Ш., Алиева Ж.А.</i> «Айқап» пен «Қазақта» жарияланған Мағжан өлеңдеріндегі азаттық идея.....	98
<i>Нурмолдаев Д.М., Жаксылықов А.Ж.</i> Адольф Арцишевскийдің «Вершина» әңгімесіндегі ежелгі табынудың әсемдеу аспектііндегі тау бейнесі.....	109
<i>Кенжебаева Ж.Е., Карпова А.Э.</i> Қазақстандық әдеби білім берудегі мәдениеттанулық көзқарас.....	120
<i>Таджиев Х.Х., Қыдыр Т.Е.</i> Қазақ ойшыл-ақындары шығармаларында иман шарттарының көркем бейнеленуі (XIX-XX ғ. басы).....	137
<i>Баянбаева А.А., Демченко А.С., Баянбаева Ж.А., Қалиева А.Қ.</i> Г. Бельгер романдарын талдаудың интерактивті стратегиясы.....	152
<i>Сарсенбаева Ж.Б., Саметова Ж.</i> Бейсенбай Сүлейменов шығармаларындағы жаһандық мәселелер.....	163
<i>Жұматаева А.Н.</i> Абай поэзиясындағы әйелдер бейнесі: Абайға дейінгі көркемдік көзқарастарға салыстырмалы талдау.....	178
<i>Аманғалиева А.Е., Бекмашева А.Н.</i> Рабғузидің «Қисас-ул-анбийя» шығармасындағы ономастикалық кеңістік («Адам ата-Хауа ана» қиссасы негізінде).....	189
<i>Мурсал А., Таңжарықова А.В., Ермекова А.Б., Аян Э.</i> Ахметолла Қалиұлының «Арда Алтай» романындағы стильдік ерекшеліктер.....	200
<i>Ибраева Ж.Б., Шапкина Г.З., Адилбекова М.К.</i> А. Жаксылықовтың «Поющие камни» романындағы фольклоризм.....	210
<i>Оралбек А., Қосанов С.Қ., Рақыш Ж.С.</i> Әбдіғали Сариев өлеңдерінің тақырыптық, жанрлық ерекшеліктері.....	220
<i>Сабирова Д.А., Молдағали М.</i> Интернет-әдебиеті ұғымын теориялық-әдеби талдау.....	231
<i>Мырзақұлов Б.Т.</i> Ақыт Үлімжіұлының «Ғазиз пірлер естелігі» (Манақиб пирон Ғазизан) кітабының текстологиялық мәселелері.....	239
<i>Аманқұлова Л.А., Бегманова Б.С.</i> Қазіргі қазақ лирикасындағы көркемдік ізденістер (Ақын Е.Жүніс шығармашылығы бойынша).....	254
<i>Идрисова Э.Т., Балтымова М.Р.</i> Күміс ғасырындағы орыс ақындары шығармашылығындағы сыңарлану мотиві.....	264

ӨНЕРТАНУ

<i>Кобжанова С.Ж., Айдарова М.С.</i> Қазақстандағы цифрлық кескіндеменің дамуы.....	274
<i>Гавриленко И.А., Нусупова А.С.</i> Қазақстанның ұлттық орган өнерінің қалыптасуының мәселелері (1967-1974 жж.).....	293
<i>Туяқбаева А.Ш., Бауыржан А.Б.</i> Балалардың дүние көзқарасын қалыптастырудағы анимацияның білім берудегі принциптері.....	309
<i>Тани А.Б., Жұмасейітова Г.Т.</i> «Қозы-Көрпеш – Баян сұлу» балет интерпретациясындағы жаңа символдар және мотивтер.....	320
<i>Ешмуратова А.К., Ескендіров Н.Р.</i> Қазақстанның ұлттық мәдениеті контекстіндегі қуыршақ театрының қазіргі өнері.....	330

СОДЕРЖАНИЕ

Обращение главного редактора.....15

ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ

<i>Сейтжанов З.Н., Мекебаева Л.А., Нуртазина А.О.</i> Идеино-тематические и художественные особенности современных айтысов.....	17
<i>Омаров Б.Ж.</i> Творчество Асета Найманбаева: восточные традиции и бродячие сюжеты.....	27
<i>Акыш Н.Б.</i> Процесс художественного познания в произведениях С. Бегалина.....	40
<i>Саурыков Е.Б., Тамабаева К.У., Елубаева Р.С., Беркенова Р.А.</i> Традиция Абая и творчества Шерхана Муртазы.....	51
<i>Олжабаев Б.К., Пангереев А.Ш., Соyleмез О.</i> Концепт «Туган жер» в фольклоре казахского народа.....	62
<i>Аймухамбет Ж.А., Айтуганова С.Ш., Байтанасова К.М., Касен А.Т., Сейпуганова А.К.</i> Актантная структура художественного текста.....	75
<i>Абишева С.Д., Молдагали М.Б.</i> Тезаурус цветowych образов поэзии Б. Кенжеева.....	87
<i>Абдикалык К.С., Кожжекеева Б.Ш., Алиева Ж.А.</i> Наследие Магжана Жумабаева, опубликованное в журнале «Айкап» и газете «Казах».....	98
<i>Нурмолдаев Д.М., Жаксылыков А.Ж.</i> Образ горы в рассказе Адольфа Арцишевского «вершина» в аспекте эстетизации древнего культа.....	109
<i>Кенжебаева Ж.Е., Карпова А.Э.</i> Культурологический подход в казахстанском литературном образовании.....	120
<i>Таджиев Х.Х., Кыдыр Т.Е.</i> Художественное изображение условия веры в произведениях казахских поэтов-мыслителей (XIX – начало XX века).....	137
<i>Баянбаева А.А., Демченко А.С., Баянбаева Ж.А., Калиева А.К.</i> Интерактивные стратегии анализа романов Г. Бельгера.....	152
<i>Сарсенбаева Ж.Б., Саметова Ж.</i> Глобальные проблемы современности в творчестве Бейсенбая Сулейменова.....	163
<i>Жуматаева А.Н.</i> Образ женщины в поэзии Абая: компаративистский анализ до Абаевских художественных воззрений.....	178
<i>Амангалиева А.Е., Бекмашева А.Н.</i> Ономастическое пространство в произведении Рабгузи «Кысас аль-Анбия» (по мотивам повести «Адам и Ева»).....	189
<i>Мурсал А., Танжарикова А.В., Ермекова А.Б., Аян Э.</i> Особенности стиля в романе Ахметоллы Калиулы "Арда Алтай".....	200
<i>Ибраева Ж.Б., Шашкина Г.З., Адилбекова М.К.</i> Фольклоризм в романе А. Жаксылыкова «Поющие камни».....	210
<i>Оралбек А., Кусанов С.К., Рақыш Ж.С.</i> Тематические и жанровые особенности творчества Абдигали Сариева.....	220
<i>Сабирова Д.А., Молдагали М.</i> Теоретико-литературный анализ понятия интернет-литературы.....	231
<i>Мырзакулов Б.Т.</i> Текстологические проблемы книги Акыта Улимжиулы «Воспоминания великих наставников» («Минакиб пиран газизан»).....	239
<i>Аманкулова Л.А., Бегманова Б.С.</i> Художественные изыскания в современной казахской лирике (По творчеству поэта Е. Жуниса).....	254
<i>Идрисова Э.Т., Балтымова М.Р.</i> Мотив двойничества в творчестве русских поэтов Серебряного века.....	264

ИСКУССТВОВЕДЕНИЕ

<i>Кобжанова С., Ж.Айдарова М.С.</i> Развитие цифровой живописи в Казахстане.....	274
<i>Гавриленко И.А., Нусупова А.С.</i> К проблеме становления национального органного искусства Казахстана (1967-1974 гг.).....	293
<i>Туякбаева А.Ш., Бауыржан А.Б.</i> Воспитательные принципы анимации, как средство формирования мировоззрения детей.....	309
<i>Тани А.Б., Жумасейтова Г.Т.</i> Новые символы и мотивы в балетной интерпретации «Козы Корпеш - Баян сулу».....	320
<i>Ешмуратова А. К., Ескендиоров Н.Р.</i> Современное искусство театра кукол в контексте национальной культуры Казахстана.....	330

CONTENT

Editor-in-chief's address.....16

LITERARY STUDIES

Seyitzhanov Z.N., Mekebayeva L.A., Nurtazina A.O. Ideological, thematic and art features of modern aitys...17

Omarov B.Zh. Works of Asset Naimanbayev: oriental traditions and migrating plots.....27

Akysh N.B. The process of artistic knowledge in the works of S. Begalin.....40

Saurykov E.B., Tamabaeva K.U., Yelubaeva R.S., Berkenova R.A. The tradition of Abai and creativity of Sherkhan Murtaza.....51

Olzhabayev B.K., Pangereyev A.Sh., Soylemez O. The concept of "homeland" in kazakh folklore.....62

AIMUKHAMBET Zh.A., AITUGANOVA S.Sh., BAITANASSOVA K.M., KASSEN A.T., SEIPUTANOVA A.K. Actant structure of a literary text.....75

Abisheva S.D., Moldagali M.B. Thesaurus of color images of B. Kenjeev's poetry.....87

Abdykalyk K., Kozhekeeva B., Aliyeva Zh. The legacy of Magzhan Zhumabayev, published in the «Aikap» journal and the «Kazakh» newspaper.....98

Nurmoldayev D.M., Zhaksylykov A.Zh. The image of the mountain in Adolf Artyszewski's story "The Peak" in the aspect of the aestheticization of an ancient cult.....109

Kenzhebaeva Zh.E., Karpova A.E. Culturological approach in kazakhstan literary education.....120

Tadzhiev Kh.Kh., Kydyr T.E. Artistic representation of the conditions of faith in the works of the kazakh poet-thinkers (XIX – early XX century).....137

Bayanbayeva A.A., Demchenko A.S., Bayanbayeva Zh.A., Kaliyeva A.K. Interactive strategies for analyzing G. Belger's novels.....152

Sarsenbaeva Zh., Sametova Zh. Global problems of modernity in the work of Beisenbai Suleimenov.....163

Zhumatayeva A.N. The Image of a Woman in Abai's Poetry: Comparative analysis of pre-Abayev artistic views.....178

Amangaliev A.E., Bekmasheva A.H. Onomastic space in the work of rabguzi "Qisas al-anbiya" (based on the story "Adam and Eve").....189

Mursal A., Tanzharikova A.V., Ermekova A.B., Ayan E. Style features in Akhmetolla Kaliuly's novel "Arda Altai".....200

Ibraeva Zh.B., Shashkina G.Z., Adilbekova M.K. Folklorism in the novel A. Zhaksylykova «Singing stones».....210

Oralbek A., Kusanov S.K., Rakyszh Zh. S. Thematic and genre features of Abdigali Sariyev's work.....220

Sabirova D., Moldagali M. Theoretical-literary analysis of the concept of internet-literature.....231

Myrzakulov B.T. Textual problems of the book by Akyt Ulimzhiuly «Memoirs of great mentors» («Minakib piran gazizan»).....239

Amankulova L.A., Begmanova B.S. Creative endeavour in the contemporary kazakh poetry (on the work of Y. Zhunis).....254

Idrisova E.T., Baltymova M.R. The motive of duality in the works of Russian poets of the Silver Age.....264

ART STUDIES

Kobzhanova S.Z., Aidarova M.S. Development of digital painting in Kazakhstan.....274

Gavrilenko I.A., Nussupova A.S. On the problem of the formation of national organ art in Kazakhstan (1967–1974).....293

Tuyakbaeva A.Sh., Bauyrzhan A.B. Educational principles of animation, as a means of forming the world view of children.....309

Tani.A.B., Jumasseitova G.T. New symbols and motives in ballet interpretation «Kozy Korpesh – Bayan sulu».....320

Yeshmuratova A.K., Eskendirov N.R. Contemporary art of the puppet theater in the context of the national culture of Kazakhstan.....330

Құрметті оқырмандар, әріптестер, достар!

Сіз «Керуен» ғылыми журналының кезекті санын ашып отырсыз.

Журнал мақалалары CrossRef дерекқорында тіркеледі және әр автордың мақаласына DOI - электронды құжаттарға сілтеме жасау үшін пайдаланылатын цифрлық объект идентификаторы беріледі. Журнал «Ұлттық ғылыми-техникалық сараптама орталығы» акционерлік қоғамның (NCSTE) Қазақстандық дәйексөздер базасында (KazBC) индекстеледі. Алдағы уақыттарда авторларды Web of Science және Scopus халықаралық дәйексөздер базасына енгізілген басылымдарда қабылданған стандарттарға сәйкес жарияланымдар дайындауға бағдарлай бастаймыз. Бұған дейін аннотация мен кілт сөздердің көлеміне қойылатын талаптар реттелген.

Журналдың редакциялық алқасына қазақстандық және шетелдік жетекші ғалымдар кіреді. Журнал авторлардың жарияланымдарының ақпараттық ашықтығы мен қолжетімділігі саясатын ұстанады; мақалалар журналдың веб-сайтында үш тілде толық мәтінді қол жетімділікпен орналастырылған.

Журналдың мақсаты- гуманитарлық ғылымдар саласындағы жаңа жетістіктердің нәтижесі бойынша ақпарат беру.

Журналдың міндеттері:

Бұрын жарияланбаған және басқа журналда жариялау үшін ұсынылмаған түпнұсқа жоғары сапалы ғылыми мақалаларды қабылдау.

Авторлық құқыққа қатысты Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына және жариялау этикасы бойынша әлемдік тәжірибеде жалпы қабылданған ережелерге сүйену.

Келесі гуманитарлық ғылымдар саласындағы жаңа зерттеулерді қамту:

1. Әдебиеттану
2. Өнертану

Құрметпен, «Керуен» журналының бас редакторы, филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, М.О.Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас директоры (Алматы, Қазақстан) МАТЫДЖАНОВ Кенжесхан Ісләмжанұлы

Уважаемые читатели, коллеги, единомышленники, друзья!

Перед вами очередной номер научного журнала «**Керуен**».

Статьи журнала регистрируются в БД CrossRef и к каждой авторской статье обязательно присваивается DOI – цифровой идентификатор объекта, который используется для обеспечения цитирования, ссылки и выхода на электронные документы. Журнал индексируется Казахстанской базой цитирования (КазБЦ) АО «Национальный центр государственной научно-технической экспертизы» (НЦГНТЭ). Постепенно мы начинаем ориентировать авторов на подготовку публикаций по стандартам, принятым в изданиях, входящих в международные базы цитирований Web of Science и Scopus. Ранее уже были скорректированы требования к объему аннотации и ключевым словам.

В составе редакционной коллегии журнала представлены ведущие казахстанские и зарубежные ученые. Журнал следует политике информационной открытости и доступности публикаций авторов, статьи размещаются на сайте журнала на трех языках в полнотекстовом доступе.

Целью журнала является распространение научной информации и привлечение новых авторов. Журнал инициирует дискуссии по результатам новых достижений в области гуманитарных наук.

Задачи журнала:

Принимать оригинальные высококачественные научные статьи, ранее не опубликованные и не представленные для публикации в другом журнале.

Опирается на требования законодательства Республики Казахстан в отношении авторского права и общепринятые в мировой практике положения по публикационной этике.

Ориентироваться на охват публикаций по следующим специальностям в области гуманитарных наук.

1. Литературоведение
2. Искусствоведение

С уважением и надеждой на сотрудничество, главный редактор «Керуен», доктор филологических наук, член-корреспондент НАН РК, генеральный директор Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович.

Dear readers, colleagues, associates, friends!

Here is the next issue of the scientific journal "Keruen".

Journal articles are registered in the CrossRef database and a DOI is necessarily assigned to each author's article - a digital object identifier that is used to provide citation, reference and output to electronic documents. The journal is indexed by the Kazakhstan Citation Database (KazCD) of the National Center for State Scientific and Technical Expertise JSC (NCSTE). Gradually, we begin to orient the authors to the preparation of publications according to the standards adopted in the editions included in the international citation databases Web of Science and Scopus. Previously, the requirements for the volume of the annotation and keywords have already been adjusted.

The editorial board of the journal includes leading Kazakhstani and foreign scientists. The journal follows the policy of information openness and accessibility of authors' publications; articles are posted on the journal's website in three languages in full-text access.

The purpose of the journal is to disseminate scientific information and attract new authors. The journal initiates discussions on the outcome of new advances in the humanities.

The tasks of the journal:

Accept original high quality scientific articles that have not been previously published or submitted for publication in another journal.

Rely on the requirements of the legislation of the Republic of Kazakhstan in relation to copyright and generally accepted in world practice provisions on publication ethics.

Focus on the coverage of publications in the following specialties: humanitarian sciences

1. Literary studies
2. Art studies

With respect and hope for cooperation, Editor-in-chief of "Keruen", Doctor of Philology, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, General Director of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art MATYZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich.

Yeshmuratova A.K.^{*1}, Eskendirov N.R.²

^{1,2}Kazakh National University of Arts, Astana, Kazakhstan

E-mail: ¹anaraesmuratova974@gmail.com, ²Naka_oner@mail.ru

ORCID: ¹0000-0001-9909-4980, ²0000-0003-4303-8685

CONTEMPORARY ART OF THE PUPPET THEATER IN THE CONTEXT OF THE NATIONAL CULTURE OF KAZAKHSTAN

Annotation. The author of the article considers the question of understanding the role of keeping alive and embodying national traditions in the modern theatrical space (on the example of the play «Er Tostik» of K. Yezhembek, staged by K. Eshmuratova). The analysis of the play «Er Tostik» is presented from the point of view of using a new range of expressive means and introducing modern genres of musical art as an original directorial solution. The purpose of this article is to study the contemporary art of the puppet theater in the context of the national culture of Kazakhstan.

In modern conditions of social development, when the whole world is on the verge of two times – two millennia: the second millennium is coming to an end and the third millennium is about to begin, due to objective and subjective reasons, among the urgent problems of the present, problems concerning not only the economic and political sphere, social development, but also no less an important one is the spiritual sphere. It is not for nothing that the processes that we can observe in our time with all the brightness and acuteness illuminate a wide range of problems in the field of spiritual culture of the country.

One of the topical issues of the spiritual development of modern Kazakh society is keeping alive the national traditions and values. And this topic became the key for the state project “Tugan Zher”, developed on the initiative of the First President Nursultan Nazarbayev. The deep essence of the goal-setting of the presented state project is the formation of the cultural code of the nation, without which it is impossible to solve the tasks of strengthening national unity, developing human capital and civil society.

The formation of cultural codes is the core of the formation of cultural identity, which as you know should be formed starting from an early age, in the so-called sensitive period of personality development. It is obvious that puppet theater as an artistic phenomenon is in this sense one of the most effective forms of art. It is no coincidence that researcher E.Y. Romanovsky emphasizes that “the national is inherent in the very nature of the puppet theater. We can say that this theater has always had regional specifics or sought to express through the universal, some unique qualities of culture.”

The modern Kazakh puppet theater, like society, is going through an age of active restructuring, when old norms and ideas fade into oblivion, revealing the way to a new methodology, a synergetic scientific approach. Today we can see how the puppet theater of the XXI century performs the functions of a research laboratory, diagnostics of public sentiment, a forecaster of the social future and a creative space for the formation of national values of a new generation.

Characterizing the repertoire policy of the modern Kazakh puppet theater it can be noted that, perhaps, the main goal of a particular collective is the opportunity to vividly reflect not only the peculiarities of the national identity of culture, but also to highlight the most important ideas and problems of modernity in their work. In the performances that define the face of the theater, attention is paid to the multidimensionality of Kazakh culture, the spiritual world of the contemporary, reflecting the problems of the common man.

Key words: puppet theater of Kazakhstan, national concept, director’s decision, new means of expression, modern genres of musical art.

Introduction. The puppet theater constantly evoked only pleasant, positive emotions from the audience with an amazing and completely unusual space. The focus is on such an event as the process of animating different puppets. As a rule, the true fans of this art are a child of any age. But at that time, no one divided the theater into adult or children's. Amazing performances were organized for all ages. For quite a long period of time, the puppet theater is actively changing along with the actors' theater. There were even similar works in the spotlight. Also the audience was both at one and the other theater, we can say that they were common. It is for this reason that the chosen puppet for the performance has always been perceived as some kind of metaphor, which was quite easily perceived by the audience. The puppet has always been perceived as a living person. Thus, it can be concluded that theatrical art was constantly developing and attracting attention (Korolev, 2015: 368).

Puppet theater as a phenomenon of performing art occupies a special place in the space of culture, understood not only in the dimensions of aesthetic understanding of oneself and one's place in the world, but also in historical dimensions, assuming specific local symbioses of technologies, behavioral rituals and customs, social norms, moral and religious values, ideological constructions and goal-setting. For a long time, the puppet theater developed in parallel with the drama theater, using a similar repertoire. Accordingly, scientific research of this kind of art was conducted in this direction until recently. Today, questions about the nature of the puppet theater, the limits of its expressiveness and the specifics of reflecting the human world in the national and cultural-historical aspect of its development have become relevant (Bakulina, 2018: 446-449).

As for the puppet theater itself, its history begins in the deep past time. It attracts attention and leads to a real delight with its unique design, properly selected music, bright decor elements. All this is considered a real decoration. In the center of attention there is a process when the inanimate is reborn. It would seem that the very puppets become living, original images, which you want to constantly watch with great interest. In fact, the theater is considered a rather complex example of art. Thanks to puppets, it is possible to create the world in a completely different and new form (Soviets, 2014: 182).

Modern theater strives to expand and mix various means of expression, to erase the boundaries between different types of art. In this aspect, it is extremely important to determine the specifics of the puppet theater as an independent type of theatrical art, to identify the thematic focus, specific expressive means of modern puppet theater. Many puppet theaters solve the task by mastering the national repertoire. This becomes the basis for the development of the technical capabilities of the puppet, the expressiveness of the game, the modification of the audiovisual series of the performance and, above all, the search for new stage solutions. It is also important to pay attention to the puppet theater of the country (Adrianova, 2012: 91-94).

The purpose of the study is to study the contemporary art of the puppet theater in the context of the national culture of Kazakhstan. In accordance with the purpose of the study, we set ourselves the following tasks:

1. To identify existing trends about the art of puppet theater;
2. To consider the features and formation of the art of the puppet theater of Kazakhstan;
3. To study the modern art of puppet theater in the context of the national Kazakh culture.

The object of the study is the Kazakh puppet theater as a phenomenon of scenic art in the context of national culture.

Subject of research: Kazakh Puppet Theater as a set of stylistic, scenic, dramatic and directorial techniques and solutions in the dynamics of its cultural, historical and national development.

Scientific, theoretical and practical significance. This study is important for studying trends in the development of puppet theater in Kazakhstan, developing approaches to the analysis of puppet theater performances. The materials of the scientific article can be used and continued in the study in the historical and theatrical works of art historians, culturologists, in theatrical practice and artistic criticism of puppet shows. The data of the work carried out are used in the field of education, in special recommendations for teachers, as well as in various articles for students studying for a master's degree, and so on.

The following research methods were used in the work:

- analysis of the text in the form of analysis of scientific literature influencing the study of the art of puppet theater in the context of the national culture of Kazakhstan;
- comparative analysis in the form of studying and summarizing the information obtained during the study;

The hypothesis of the study: The Kazakh puppet Theater, being a means of representing the historical and national identity of culture and embodying the heritage of world stage art, has such a potential for broadcasting national values, which can be more fully disclosed if you understand the means of directing a puppet theater in the dynamics of its development and a comprehensive analysis of modern domestic and foreign experience and the development of national context (Shelaeva, 2013: 27-38).

Research methods. In the work on the article, the author used a set of general scientific and special approaches to the phenomenon under study. Among them:

- the culturological approach contributed to the definition of the national idea as a constant in the development of Kazakh theatrical culture in general, and in particular the orientation of the Kazakh puppet theater as a certain process and consequence in the context of preservation, recreation, reflection on the spiritual heritage of Kazakhstan and its popularization;
- the axiological approach in this study allowed us to define the idea of preserving national traditions in director's decisions as the fundamental unchanging value of the activity of the Kazakh puppet theater (on the example of the play "Er Tostik" of K. Yezhembek, directed by K. Eshmuratova);
- a historical approach has been applied to elucidate the origins of the origin of the dialectical approach, which allowed us to consider the evolution of the formation and development of the Kazakh puppet theater as an interaction of traditional and innovative principles;

The historical and systematic approach makes it possible to find and note the main unique features and features of this direction, which is directly related to the puppet theater of the people of Kazakhstan with all its unique properties and traditions.

The implementation of these approaches required the use of various scientific and practical methods, including:

1. the method of periodization identifies the main stages of the formation of the Kazakh puppet theater as a cultural phenomenon.

2. the comparative method necessary for the comparative characteristics of the Kazakh puppet theater and its direction in the stage space;
3. the method of theatrical analysis of the performance from the perspective of director's decisions;
4. the method of semiotic analysis is aimed at identifying the specifics of the national style, manifested in directing, acting, scenography, etc.).

Results and discussion. Culture is distinguished by the totality of community, national and social nature of associations. Culture (universal) is mainly contained in the form of national traditions. In this case, we are talking about the unification of different cultures that are directly related to different groups, as well as layers. In the very center of attention are the brightest and most original creative ideas related to the whole variety of life forms. It is worth clarifying that it is the national culture that does not have the ability to influence all of humanity. In fact, the history of cultural development is a combination of different structures, features, and opportunities. As the real events in society show (we are talking about Kazakh culture), it is impossible to create a modern democratic society without culture. Thus, the focus is on a difficult goal, which consists in understanding and searching for the origin and development of the puppet direction in art. There is no specific data about this direction in history. But still, the researchers note that this direction began to develop during Korkyt-ata. He played musical instruments in an amazing and original way. Including dombra. It should be mentioned that it is *orteke* that is directly related to such a direction as the display of unique Kazakh puppets. The focus is on the process of reviving various objects. (Akhmet, 2018: 54-61).

It is necessary to clarify; the theater is a real entertainment. And it does not depend at all on the place where it takes place and is organized. For example, such a phenomenon as shamanism or ritual dancing - all this has to do with the theater, despite some specific features and characteristics. The Soviet Union is the period of time that is associated with the history of the emergence of the art of puppet performance. At that time, such a kind of theater was urgently needed, with the help of which the upbringing of young children in the atmosphere of communist ideas took place. It was the puppet theater in that difficult and controversial time that was an actual and important solution to the main issues and controversial moments in society.

As for Kazakhstan, a unique puppet theater appeared in this country in the autumn of 1935. The intellectual class, who could not imagine their life without real and original art, took the initiative at that moment to create such an actual place. Everything was organized quickly enough, the actors were also assembled at lightning speed, since then urgency and efficiency were required in making the right decisions regarding the creation and arrangement of a unique theater. Many people who took part in that period actively participated in amateur activities showed a real initiative to organize a puppet direction. In order for everything to be arranged at a high level, real professionals in their field were invited. Only such specialists, experts in creativity could do something worthwhile and unique for the people. Puppet art is characterized by democracy. Also, great attention was paid to modern and trained consultants in the field of theatrical art. Such professionals made a great contribution to the development of this direction as, for example, a puppeteer, an outstanding personality D. Lipman. The first

directors of the theater were S. Telgaraev and K. Badyrov. The stages of formation and development of the Kazakh theater were influenced by the Russian theater. This was expressed, firstly, by the work of Russian directors in the Kazakh theater, and secondly, by staging works of world drama, translated from Russian into Kazakh (Yeshmuratova, 2016: 4967).

It was not without the active participation of composers (L. Hamidi), since it was impossible to imagine art without high-quality music suitable for all characteristics and features. But this is not all that is worth paying attention to. The thing is that such professionals in the field of art as V. Dyakov, as well as P. Pashkov, V. Gasyuk make a great contribution to the development of the theater. They took into account every detail in the design of the space. Of course, professionals turned to such popular and really important examples of art, to which all kinds of legends and epics were directly related. It would seem that at some point the forgotten heroes, images and stories of the whole nation were in the center of attention. As an example, we can name the image of Alpamys-batyr and so on (Antonova, 2015).

Each example of real art is able to create the fundamental, unique characteristics of the creative direction in full. And of course, this undoubtedly applies to the puppet theater, which has a lot of unique and interesting things. The puppet theater appeared mainly from the ritual active life of people. For a long time he was able to preserve the characteristic features of that time, traditions and features. But over time, unique, modern solutions appeared. As for the current stage of the theater's development, it is a rather difficult, constantly and dynamically developing version of real art. A real memorable artistic image is realized here thanks to the activity of the puppeteer, who revived his characters on his own. Each person is distinguished by versatility, it is this feature that underlies the development of the puppet theater. There are a huge number of directions and forms of creativity, art, they are all completely different, affect any aspect of human life. Real art, like all life, is diverse. In that case, if a particular person has a real desire and interest in knowing himself, his personality, then he is certainly interested in these forms of true art. He dips into a variety of genres and so on. Puppet theater is the very direction that, among other things, can help a person find himself (Zhaksylykova, 2018). In fact, it is the puppet theater that is considered such a special and unique place that allows a person to define new tasks for himself. Here you can pay special attention to the main interests, desires of the individual, to understand what is the real ideal to which it is important to constantly strive. The puppet theater has a very important feature, a characteristic. It allows you to keep the real connection of people with a wonderful childhood. He does not lose the ability to look at the world with open eyes and find something amazing, valuable, positive, despite any difficulties (Khasangalieva, 2016: 61-63).

Results. The modern Kazakh puppet theater, like society, is going through an age of active restructuring, when old norms and ideas fade into oblivion, revealing the way to a new methodology, a synergetic scientific approach. Already today, one can see how the puppet theater of the XXI century performs the functions of a research laboratory, diagnostics of public sentiment, a forecaster of the social future and a creative space for the formation of national values of a new generation.

Of course, it is worth dwelling on one important topic. It is connected with the possibility and in some way with the need to show in theatrical art not only national elements of culture, traditions and quite vivid and original images, it is important to understand and

point out the main problems, features of the present, real time. That is, the theater should reflect the reality in which a person lives and is at this moment. This is the uniqueness of art.

It is also worth noting that the performances that are staged on the stage of the modern Kazakh puppet theater actualize the issue of "memory of times" and the continuity of generations. If we turn to the historical past of our people, we can see that since ancient times, parents, taking care of the future of their children, understood that the prerequisite for successful upbringing is a spiritual connection between generations. By unobtrusive practical assimilation of such virtues as love for parents, family harmony, cohesion of all family members, spiritual attraction to the home, to the native culture and language, the basis of a harmonious and highly spiritual society is formed.

Just as moral, ethical and spiritual values are instilled in the younger generation in the family, so in the puppet theater there is an artistic and aesthetic «upbringing» of entire generations of viewers (from the youngest to the elderly). The task of the modern Kazakh puppet theater is to reproduce and show the life of the human spirit, and the purpose is to influence human consciousness, that is, to declare certain values, as a maximum – to achieve catharsis as the highest degree of spiritual purification.

One of the striking examples of the preservation of national traditions and their integration into the modern social and cultural space of Kazakhstan is the performance of the SMMO «Puppet Theater» of the Akimat of the city of Nur-Sultan «Er tostik» K. Everybekov, created based on the Kazakh folk epic.

The director of the play, Honored Artist of the Republic of Kazakhstan, Professor K.H. Eshmuratova tried not only to reflect the specifics of the national culture with its inherent traditions, customs and rituals, but also to pave the way to the consciousness of the modern viewer. It was through the prism of the «great past» of Kazakh culture that the creator of the play chose for himself the mission of strengthening the national identity of representatives of all age and social cells of modern Kazakh society.

As for the people of Kazakhstan, a large number of traditions can be noted here. But at that time, many of the most valuable things were already forgotten for some reason, they tried to erase from memory.

Therefore, in the performance, through the efforts of the creative team, in an unobtrusive and playful way, the viewer plunges into the fantastic world of folk traditions and rituals of our ancestors.

It is interesting that, speaking about the role of folklore, K.H. Eshmuratova in an interview, emphasizes that every little child, without exception, gradually learns the basics and character of their own language with great joy thanks to various works, folk tales. This is what causes delight and attracts attention (Eshmuratova, 2022: interview).

When a young spectator finds himself in the theater, he must become an accomplice of the action that takes place on stage, that is, he must «create» together with all the participants of the action (director, artist, composer, actors, etc.). Thanks to this, a new stage space is created, woven from the elements of performance.

In the play «Ertostik», director K.H. Eshmuratova presented a number of director's findings and solutions, i.e. used the method of narration of events by «live» actors, which significantly expanded the possibilities of the production plan.

The scenography of this performance begins with an empty stage. The production begins with the actors dancing to a Kazakh folk song performed by the host himself.

All the presented events are shown taking into account the chronology. The focus is on the main elements, the unique features of everything that is happening. There are both elements of dance and conversation between different heroes and characters. Thus, it is possible to achieve high professional skills.

It is worth paying attention to the openness of the presented space and the black background. The choice of such a design is not completely random. It makes it possible to show all the brightness and originality of the puppets chosen for the game. In theatrical art, each puppet expresses amazing emotions, experiences, sincere feelings, about which it is impossible to remain silent. Of course, in order to show this vividly, real professionalism and flexibility in work will be required.

In one of the scenes of the play, the director finds new stylistic solutions to the visual series of the scenic space. It is necessary to pay attention to the non-standard approach to the organization of the stage space (screen design, scenery). That is, instead of a screen on the stage, the actors stretch a "rope", on which they work with a tablet puppet Er-tostik. Here it is worth mentioning the metaphorical image of the "rope", which in Kazakh culture is a symbol of the road or the future path. The puppet of a little boy is Er-tostik, actors lead on a tightrope, she dances, does somersaults, acrobatic movements to music. Thanks to this compositional technique, the growing up of Er-tostik is shown.

The performance uses tablet, cane, growth puppets, open driving puppets, a live plan of the actors. In a particular theater, there may be a combination of several types of puppets. This is what makes it possible to get a high-quality and memorable effect. It is in dramaturgy, that it is best to use puppets that are different, especially in height.

It is important to note that the entire scenography of the play is permeated with symbolism. For example, the white mountains in the background of the scene are a symbol of the steppe, nature, homeland. We also find metaphorical symbols in the play. For example, the image of evil (witch, snakes, dragons), the image of love and family (scene customs with a cradle).

Next, we will focus on the key scenes of the play, which are a reflection of the main director's idea – the embodiment of elements of Kazakh culture (folklore, traditions, proverbs, customs, heroes, etc.).

So, under the sad melody of dombra, the narrator tells about the sad fate of Ernazar, who lost eight sons in the fight against evil for truth and justice. Sad and sorrowful dombra notes are cut off by the modern rap rhythm, which accompanies the scenes of Zheztyrnak – a negative hero, a representative of evil spirits – waiting for Ernazar, the appearance of Ernazar and the scene of the struggle of two enemies.

In this scene, Zheztyrnak forces Ernazar to give «uade» – a national rite that expresses the sacred duty of everyone to fulfill the promised word. To make a promise and fulfill it unconditionally means to confirm your dignity and honesty. A promise made in the name of the Almighty is even more responsible.

In the scenes after Ernazar's dreary return home, the director emphasizes the importance of such rituals as «Ak alyp shygu». For a long time, the ancestors believed that there

is a sacred power in koumiss (horse milk), shubat (camel milk), ayran (kefir). The white color of the Kazakhs represents purity and devotion. According to custom, Kazakhs greet travelers with a white treat. Also in the performance we see a recreation of the tradition of «Shildekhana toy», which is arranged when a baby is born.

One of the interesting moments in the performance is the performance of the rite «At koyu». Usually they try to give a child a beautiful name or the name of a famous person. Previously, the child's name was often linked depending on the circumstances. For example, a child was born during the holiday Nauryz – Nauryzgul, Nauryzbek, or during the religious holiday «Ait» - Aitbay, Aitbek, Aitgul. Sometimes, in order not to jinx the child, he was given funny names. It is interesting that this particular scene causes an explosion of laughter and delight among young viewers. At this moment, according to the director's idea, a cheerful dialogue is started between the audience and the actors. The dialogue, in the future, is maintained throughout the entire performance, which brings the performers and the audience even closer.

The tradition of «Besikke salu» – putting a child in a cradle – also becomes an important element of the stage action. Until the moment when the baby himself is getting ready for bed, he will need to prepare an original amulet, it is he who will differ in the most important characteristics and features: a symbol of wealth, strength and dexterity, the glory of the batyr. Next, «Besik zhyry» is performed and a comic rite «Tyshtyrma» is performed. «Tyshtyrma» is held with the audience-children who gather around the cradle on the stage. A special pot is installed in the cradle to ensure the dryness and cleanliness of the baby. Women throw various candies and sweets into the pot, saying: tyshty, tyshty. At the same moment, holding out their palms, the stored sweets are picked up by small spectators leaving the hall to participate in the game.

Next, we see a one-year-old child with whom the ritual «Tusau kesu» is performed - cutting the fetters.

At the very moment when the child begins to walk, it is worth performing such a ritual. His legs should be tied with a string. But it needs to be cut off to a person who has a lot of children, and he has an energetic character. It is advisable to use a lace with different colors, then the life of children will become rich and diverse.

A rope woven from grass implies a prosperous life and many children.

The presented elements of the stage action, throughout the entire performance, are a kind of interactive game with the audience, based on the ancient rituals and traditions of the ancestors.

Separately, it should be said about the musical solution in the performance, which, in many ways, determines the very mood of the theatrical action. The author of the article has repeatedly emphasized in his research that «in the modern puppet theater, artistic convention plays an important role, and its embodiment is possible only with the help of musical design. Theatrical puppet art gives an opportunity to express your own imagination widely and deeply. Thus, it is possible to fill the space with vivid meaning, imagery (Eshmuratova, 2016: 178).

The music for the play «Er-tostik» is a synthesis of modern musical styles (for example, rap) and intonations of folk music. On the one hand, the use of rap activates the viewer's interest, involving him in the narrative, on the other hand, the most key fragments of the

performance are «backed up» by native folk intonations, melodies and rhythms. At the very beginning of the performance, one of the heroes, a Rapper, draws a parallel between the style of «rap», originated in the USA, and the Kazakh aitys as an example of oral song poetry of an improvisational nature.

The performance begins with the appearance of zhyrshy, a storyteller, who invites the audience to listen and watch a fairy tale about a Kazakh batyr. But at this moment, a Rapper suddenly appears from the side of the auditorium and interrupting zhyrshy with dancing and singing, completely captures the attention of the auditorium. Actors, storyteller's assistants go over to the rapper's side. Between zhyrshy and the rapper, aytys begins with the use of two different musical genres, dombra rhythms echo with metrorhythmic elements of rap, accompanying the singing of the heroes. In the end, the legend of the hero Ertostik two wits decide to perform together.

Since a folk song was and remains too important a «mental code» for both performers and listeners, elements of folk music naturally transformed in the performance, which received a variety of functions in the musical accompaniment of the performance: emphasizes certain plot situations, characterizes the main characters, in mass scenes act as a public comment on the behavior of the characters and the situation, and etc .

So, in the play «Ertostik», the scene, which can be conditionally called «the despair of Ernazar in the loss of his sons», is accompanied by the sad sound of folk tunes. Gradually, the sound becomes stronger, saturated with rhythm and energy in the scene «Ertostik decides to search for his brothers.»

All kinds of original national instruments were actively used in the puppet theater, special music with its own specific features and unique characteristics was in the center of attention. The focus was on a huge and attractive space for the implementation of a variety of creative ideas and directions. The most unique and striking elements, characteristics and capabilities are constantly appearing. There is a memorable picture of events and phenomena, actions. The characters of the characters can not leave indifferent.

According to the director's plan, a synthetic style line should prevail in the music of the performance, where the approach to the musical series is more diverse and heterogeneous in the use of intonation sources. Therefore, it is assumed that the sound design should be perceived as the most advantageous, because here we are talking about the synthesis of folklore intonations associated with the Kazakh sacred tradition and at the same time with modern musical trends understandable for the younger generation.

Let's draw several lines in the play «Ertostik», with the help of which the director builds the concept of national-cultural space by means of the art of the puppet theater.

First of all, it can be noted that there is a feature of pronunciation in the Kazakh language. The focus is on the peculiarities of the music of the people, their culture and values. It is necessary to note the presence of folk tales and other characteristic works. It is also worth getting acquainted with the examples of numerous instruments of this people. As an example, we can name such a tool as a dombra or a kobyz. It is thanks to them that it becomes possible to create something inimitable and truly unique. There are many elements that are processed in a modern perspective. But still, a special rhythm will be important, which cannot be confused with anything.

Special national outfits are also selected for the puppets. All this looks beautiful, it is impossible to take your eyes off such luxury.

Actors dance (folk dances), play (folk games), carry out the customs of the Kazakh people «Besikke salu», «Tyshtyrma», the pattern of movements is stylized according to national canons.

The focus is on the main characteristics of such a genre as a fairy tale, namely the special epoch of the people in question with all its unique features and a peculiar, unique character. The storyteller is a man in brown national clothes.

So, the analysis of the play «Er-tostik» by the SMMO The Puppet Theater of the Akimat of Nur-Sultan, presented in this article, allows us to talk about the desire of the creative team to master familiar topics in a new perspective, which allows us to build a new dialogue that corresponds to the needs and interests of the younger generation. In performances, traditional forms are stylized, they begin to sound modern. This is achieved by means of scenography, music, acting, etc. Kazakh folk melodies sound in performances in modern processing with the use of electric musical instruments, as well as the latest computer processing programs of the auditory series. This, in our opinion, allows, while preserving the national flavor of the sound, to make the performance more dynamic, bring it closer to the perception of the modern viewer.

Thanks to the use of new means of expression in creating a general image of the performance, the director succeeded in trying to form an idea among the audience about the defining features of the national character of the Kazakhs (freedom, diligence, courage, respect for family values, emotionality, musicality, etc.). The courage, determination, honesty of the heroes encourages young viewers to impersonate their favorite heroes.

Each nation's traditions have been formed over the centuries in accordance with religion, peculiarities, national life and everyday life. For our ancestors traditions and customs were the law. The play «Er-tostik» is intended to acquaint its audience not only with individual cultural and historical periods and traditions associated with them, but also with the great heritage of the Kazakh people.

Conclusion. As for the peculiarities of the origin of the puppet theater, in this case we are talking about mythological legends, works related to the conduct of various rituals. Thus, such a unique art is distinguished by the presence of rather deep and peculiar roots. Syncretism is actively used as an actual and important concept. The focus is on the possibility of combining various genres, original ways, examples of trends in art. In this case, we are talking about art called *orteke*. A large number of different elements are connected here, which may differ from each other to some extent.

The puppet theater developed gradually, constantly delighting its fans with new, original ideas and modern performances. Decent techniques and artistic elements of high-quality puppet theater were regularly improved and applied. Everything was presented mainly at a high professional level. This was confirmed by a large number of people who began to appreciate the theatrical art of this direction.

At that moment, a unique and relevant method was implemented to create different puppets, regardless of their complexity. The focus of attention turned out to be really amazing features and possibilities of the process of that very sacrament to revive the heroes. We got

acquainted with some subtleties in the management process. High-quality special screens for presentation and other important additional elements and objects were selected.

One of the most famous and unique in Kazakhstan is the theater in Almaty. It has a huge number of the most original and valuable characteristics and features. For example, a bright and memorable color, also in the speech of the characters there are original and memorable features. Even in modern times, this theater never ceases to amaze with its variety of repertoire and the professionalism of the actors.

It is worth paying attention to the fact that the directors of Kazakhstan who are trying to preserve the reality, the reality of the content in the theatrical performance. Despite the fact that many unreal situations and elements appear in this art. The focus is on a beautiful, harmonious combination with various details and images from specific genres. We are talking about a drama or the same musical. It is also worth getting acquainted with the signs of a fable or the same comedy. A few years later, the puppet theater of Kazakhstan became truly attractive to millions of viewers. In this art, the features of the whole nation are reflected in an original way.

Ешмуратова А.К.^{*1}, Ескендіров Н.Р.²

*^{1,2}Қазақ ұлттық өнер университеті, Астана, Қазақстан
E-mail: ¹anaraesmuratova974@gmail.com, ²Naka_oner@mail.ru
ORCID: ¹0000-0001-9909-4980, ²0000-0003-4303-8685*

Қазақстанның ұлттық мәдениеті контекстіндегі қуыршақ театрының қазіргі өнері

Аңдатпа. Мақала авторы қазіргі театр кеңістігіндегі ұлттық дәстүрлерді сақтау және іске асырудың рөлін түсіну мәселесін қарастырды («Ер төстік» спектаклі мысалында Қ.Ежембек, Қ.Ешмұратованың қойылымында). «Ер төстік» спектакліне экспрессивті құралдардың жаңа спектрін қолдану және түпнұсқа режиссерлік шешім ретінде музыкалық өнердің заманауи жанрларын енгізу тұрғысынан талдау ұсынылды. Осы мақаланың мақсаты – Қазақстанның ұлттық мәдениеті контекстінде қуыршақ театрының заманауи өнерін зерттеу.

Қазіргі кездегі өзекті проблемалардың арасында объективті және субъективті себептерге байланысты бүкіл әлем екі уақыт – екі мыңжылдық шегінде тұрған қоғамдық дамудың қазіргі жағдайларында: екінші кезең аяқталып, үшінші мыңжылдық басталады, тек экономикалық және саяси салаға, қоғамдық дамуға ғана емес, сонымен қатар экономикалық және саяси салаларға да қатысты проблемалар бірінші орынға шығады. Маңызды-рухани сала ол біздің заманымызда байқай алатын процестер елдің рухани мәдениеті саласындағы проблемалардың кең спектрін жарықтандырады.

Қазіргі қазақ қоғамының рухани дамуының өзекті мәселелерінің бірі ұлттық дәстүрлер мен құндылықтарды сақтау болып табылады. Нақ осы тақырып Тұңғыш Президент Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың бастамасымен әзірленген «Туған жер» мемлекеттік жобасы үшін басты тақырып болды. Ұсынылған мемлекеттік жобаның мақсат қоюының терең мәні ұлттың мәдени кодын қалыптастыру болып табылады, онсыз жалпыұлттық бірлікті нығайту, адами капиталды және азаматтық қоғамды дамыту міндеттерін шешу мүмкін емес.

Мәдени кодтардың қалыптасуы мәдени сәйкестіліктің қалыптасуының өзегі болып табылады, оны ерте жастан бастап жеке дамудың сезімтал кезеңінде қалыптастыру керек. Қуыршақ театры көркемдік құбылыс ретінде бұл тұрғыда өнердің ең тиімді түрлерінің бірі екені анық. Зерттеуші Е.Я.Романовский «ұлттық қуыршақ театрының табиғатына тән. Бұл театрдың әрдайым аймақтық ерекшелігі болды немесе мәдениеттің әмбебап, бірегей қасиеттері арқылы білдіруге ұмтылды деп айтуға болады».

Қазіргі қазақ қуыршақ театры қоғам сияқты белсенді қайта құру кезеңін бастан кешуде, ол кезде ескі нормалар мен қойылымдар жаңа әдіснамаға, синергетикалық ғылыми көзқарасқа жол ашып, ұмытылмайды. ХХІ ғасырдың қуыршақ театры ғылыми-зерттеу зертханасының, әлеуметтік көңіл-күйді

диагностикалаудың, әлеуметтік болашақты болжаудың және жаңа ұрпақтың ұлттық құндылықтарын қалыптастырудың шығармашылық кеңістігінің функцияларын қалай орындайтынын бүгінде көруге болады.

Қазіргі заманғы қазақ қуыршақ театрының репертуарлық саясатын сипаттай отырып, қандай да бір ұжымның басты мақсаты ұлттық мәдениеттің өзіндік ерекшеліктерін айқын көрсетіп қана қоймай, өз шығармашылығында қазіргі заманның маңызды идеялары мен проблемаларын көрсету мүмкіндігі болып табылатынын атап өтуге болады. Театрдың бет-бейнесін айқындайтын спектакльдерде қарапайым адамның проблемаларын көрсететін қазақ мәдениетінің көп өлшемділігіне, қазіргі заманның рухани әлеміне көңіл бөлінеді.

Кілт сөздер: Қазақстанның қуыршақ театры, ұлттық концепт, режиссерлік шешім, мәнерліліктің жаңа құралдары, музыкалық өнердің заманауи жанрлары.

Ешмуратова А.К.¹, Ескендіров Н.Р.²

^{1,2}*Казахский национальный университет искусств, Астана, Казахстан*

E-mail: ¹anaraesmuratova974@gmail.com, ²Naka_oner@mail.ru

ORCID: ¹0000-0001-9909-4980, ²0000-0003-4303-8685

Современное искусство театра кукол в контексте национальной культуры Казахстана

Аннотация. Автором статьи рассмотрен вопрос понимания роли сохранения и воплощения национальных традиций в современном театральном пространстве (на примере спектакля «Ер төстік» Қ. Ежембек, в постановке К. Ешмуратовой). Представлен анализ спектакля «Ер төстік» с позиции использования нового спектра выразительных средств и внедрения современных жанров музыкального искусства как оригинального режиссерского решения. Целью данной статьи является исследование современного искусства театра кукол в контексте национальной культуры Казахстана.

В современных условиях общественного развития, когда весь мир оказался на грани двух времен – двух тысячелетий: заканчивается второе и вот-вот начнется третье тысячелетие, в силу объективных и субъективных причин среди актуальных проблем настоящего, на первый план выдвигаются проблемы, касающиеся не только экономической и политической сферы, общественного развития, но и не менее важной – духовной сферы. Недаром те процессы, которые мы можем наблюдать в наше время со всей яркостью и остротой освещают широкий спектр проблем в сфере духовной культуры страны.

Одним из актуальных вопросов духовного развития современного казахского общества является сохранение национальных традиций и ценностей. Именно эта тема стала ключевой для государственного проекта «Туған жер», разработанного по инициативе Первого Президента Нурсултана Абишевича Назарбаева. Глубинной сутью целеполагания представленного государственного проекта является формирование культурного кода нации, без которого невозможно решать задачи укрепления общенационального единства, развития человеческого капитала и гражданского общества.

Формирование культурных кодов является стержнем формирования культурной идентичности, которая, как известно, должна формироваться, начиная с самого раннего возраста, в так называемый сенситивный период развития личности. Очевидно, что театр кукол как художественное явление является в этом смысле одним из самых эффективных видов искусства. Неслучайно исследователь Е.Я. Романовский подчеркивает, что «национальное заложено в самой природе театра кукол. Можно говорить о том, что этот театр всегда имел региональную специфику или стремился выразить через универсальное, некие уникальные качества культуры».

Современный казахский театр кукол, как и общество, переживает возраст активной перестройки, когда старые нормы и представления уходят в небытие, раскрывая путь к новой методологии, синергетическому научному подходу. Уже сегодня можно видеть, как кукольный театр XXI века выполняет функции исследовательской лаборатории, диагностики общественных настроений, прогнозиста социального будущего и творческим пространством формирования национальных ценностей нового поколения.

Характеризуя репертуарную политику современного казахского театра кукол можно отметить, что, пожалуй, главной целью того или иного коллектива является возможность ярко отразить не только особенности национальной самобытности культуры, но и осветить в своем творчестве важнейшие идеи и

проблемы современности. В спектаклях, определяющих лицо театра, уделяется внимание многомерности казахской культуры, духовному миру современника, отражающие проблемы простого человека.

Ключевые слова: кукольный театр Казахстана, национальный концепт, режиссерское решение, новые средства выразительности, современные жанры музыкального искусства.

Информация об авторах:

Ешмуратова Анар Карибаевна, доктор PhD, старший преподаватель Казахского национального университета искусств, Астана, Казахстан. E-mail: anaraesmuratova974@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9909-4980

Ескендиоров Нартай Рамазанович, доктор PhD, доцент Казахского национального университета искусств, Астана, Казахстан. E-mail: Naka_oner@mail.ru, ORCID: 0000-0003-4303-8685

References

- Adrianova T. O. (2012) Social functions of the theater. – Pab. of the Chelyabinsk State University № 35. - 91-94 pp. (rus)
- Akhmet A. (2018) The Life of the modern Kazakh Puppet Theater. - culture № 4. - 54 – 61 pp. (kaz)
- Antonova I. V. (2015) From the history of the Kazakh Puppet Theater. – Almaty: Vestnik KazNPU. - <https://articlekz.com/article/18314> (rus)
- Bakulina, N. A., Vasilyeva M. S. (2018) Puppet as the phenomenon of a culture. - Young Scientist № 23 (209). - 446-449 pp. (rus)
- Eshmuratova K.Kh. (2022) Professor of KazNUA, Honored Artist of the Republic of Kazakhstan, artistic director of the State Committee for the Puppet Theater of the Akimat of Astana, structured interview. (kaz)
- Eshmuratova A.K. (2016) Features of the musical design of the performance in the modern puppet theater. – Dara Zhol materials of the international scientific-practical conference dedicated to the 90th anniversary of the birth of F.Zh. Balgaeva. - Volume 2. - Astana. - 175-180 p. (rus)
- Hasangaliyeva T.S. (2016) The role of puppet theater in the universal national culture: a collection of conference proceedings. – Priority directions for the development of science and education: materials of the VIII Intern. scientific-pract. conf. (Cheboksary, January 29). - editorial board: O.N. Shirokov [et al.] - Cheboksary: CNS Interactive Plus, 2016. - 61-64 p. (rus)
- Korolev M.M. (2015) The Art of Puppet Theater. Director in the puppet theater. Russian state Institute of Performing Arts. - 368 p. (rus)
- Sovetov V. M. (2014) Theater Puppets: technology. - SPbGATI. – 192 p. (rus)
- Shelaeva M. I., Shipovskaya L. P. (2013) Puppet Theater - a kind of animation and space-time art. - Service plus. - №1. - 27-38 pp. (rus)
- Sultanova J.S., Yeshmuratova A.K., Nursultan Y., Kabdiyeva S.D., Zhuasbek Y.T. (2016) World Classics in Kazakh Theater at Early Stage of Development. – International journal of environmental and science education (Turkey), V.11. - (Scopus SJR 0,326). - 4967-4975 p. <http://www.ijese.net/makale/679.html> (engl)
- Zhaksylykova M. (2018) Problems of the Puppet theater in the context of the development of theatrical creativity of Kazakhstan. - Central Asian Journal of Art Studies, Vol. 3, 09. - 117 c. (kaz)

Әдебиеттер

- Адрианова Т. О. Театрдың әлеуметтік функциялары. - Челябинск мемлекеттік университетінің хабаршысы № 35 (289). - Бас. 28, 2012. - 91 – 94 б. (орыс)
- Антонова И.В. Қазақ қуыршақ театрының тарихынан. – Алматы: ҚазҰПУ хабаршысы, 2015. – <https://articlekz.com/article/18314> (орыс)
- Ахмет А. Қазіргі қазақ қуыршақ театрының тынысы. - мәдениет № 4, 2018. - 54 – 61 б. (қаз)
- Бакулина, Н. А., Васильева М.С. Қуыршақ көркем мәдениеттің құбылысы ретінде. - Жас ғалым № 23 (209), 2018. - 446-449 б. (орыс)
- Ешмуратова Қ.Х. ҚазҰӨУ профессоры, Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген әртісі, Астана қаласы әкімдігінің қуыршақ театры жөніндегі мемлекеттік комитетінің көркемдік жетекшісі, құрылымдық сұхбат. – 17.01.2022 (қаз)

Ешмуратова А.Қ. Қазіргі қуыршақ театрындағы спектакльдің музыкалық безендірілуінің ерекшеліктері. – Ф.Ж. туғанына 90 жыл толуына арналған «Дара жол» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары. Балғаева. – 2 том. – Астана, 2016. – 175-180 б. (орыс)

Жаксылыкова М. Қазақстанның сахна өнерінің дамуы контекстіндегі қуыршақ театрының мәселелері. - Central Asian Journal of Art Studies, т. 3, № 3, 09.2018. - 117 с. (каз)

Королев М.М. Куыршақ театрының өнері. Куыршақ театрының режиссері. - Ресей мемлекеттік өнер институты, 2015. - 368 б. (орыс)

Советов В. М. Театр қуыршақтары: өндіріс технологиясы. - оқулық. –Бас. 4-Е. - СПб ГАТИ, 2014. - 192 б. (орыс)

Сұлтанова Ж.С., Ешмуратова А.Қ., Нұрсұлтан Е., Қабдиева С.Д., Жуасбек Е.Т. Қазақ театрындағы әлемдік классика дамуының бастапқы кезеңінде. – International journal of environmental and science education (Turkey), V.11.2016. - (Scopus SJR_2015:0,326). - 4967-4975 б. <http://www.ijese.net/makale/679.html> (ағылш)

Хасанғалиева Т.С. Жалпы ұлттық мәдениеттегі қуыршақ театрының рөлі: конференция материалдарының жинағы. – Ғылым мен білімді дамытудың басым бағыттары: VIII интерн материалдары. ғылыми-практикалық. конф. (Чебоксары, 29 қаңтар 2016 ж.). - редакциялық алқа: О.Н. Широков [және т.б.] - Чебоксары: CNS Interactive Plus, 2016. - 61-64 б. (орыс)

Шелаева М.И., Шиповская Л. П. Қуыршақ театры-анимациялық және кеңістік-уақыт өнерінің бір түрі. - Сервис plus. – №1, 2013. - 27-38 б. (орыс)

Литература

Адрианова Т.О. Социальные функции театра. - Вестник Челябинского государственного университета № 35 (289). - Вып. 28, 2012 – 91- 94 с. (рус)

Антонова И.В. Из истории казахского театра кукол. – Алматы: Вестник КазНПУ, 2015. - <https://articlekz.com/article/18314> (рус)

Ахмет А. Дыхание современного казахского театра кукол. - культура № 4, 2018. - 54 – 61 с. (каз)

Бакулина Н. А., Васильева М. С. Кукла как явление художественной культуры. - Молодой ученый № 23 (209), 2018. - 446-449 с. (рус)

Ешмуратова К.Х. Профессор КазНУИ, Заслуженная артистка Республики Казахстан, художественный руководитель ГККП театра кукол Акимата г. Астаны, структурированное интервью. – 17.01.2022. (каз)

Ешмуратова А.К. Особенности музыкального оформления спектакля в современном театре кукол. – Дара жол материалы международной научно-практической конференции, посвященной 90-летию со дня рождения Ф.Ж. Балгаевой. – Том 2.– Астана, 2016. – 175-180 с. (рус)

Жаксылыкова М. (2018) Проблемы театра кукол в контексте развития сценического искусства Казахстана. - Central Asian Journal of Art Studies, т. 3, № 3, 09.2018. - 117 с. (каз)

Королев М.М. Искусство театра кукол. Режиссер в театре кукол. - Российский гос. ин-т сценических искусств, 2015. - 368 с. (рус)

Советов В.М. Театральные куклы: технология изготовления. - учебник. –Изд. 4-е. – СПб ГАТИ, 2014. - 192 с. (рус)

Султанова Ж.С., Ешмуратова А.К., Нұрсұлтан Е., Қабдиева С.Д., Жуасбек Е.Т. Мировая классика в казахском театре на ранней стадии развития. – International journal of environmental and science education (Turkey), V.11.2016. - (Scopus SJR_2015:0,326). - 4967-4975 с. <http://www.ijese.net/makale/679.html> (англ)

Хасанғалиева Т.С. Роль театра кукол в общечеловеческой национальной культуре: сборник трудов конференции. – Приоритетные направления развития науки и образования: материалы VIII Междунар. науч.–практ. конф. (Чебоксары, 29 янв. 2016 г.). – редкол.: О.Н. Широков [и др.] – Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс», 2016. – 61-64 с. (рус)

Шелаева М.И., Шиповская Л.П. Театр кукол – разновидность анимационного и пространственно-временного искусства. - Сервис plus. №1. – 2013. - 27–38 с. (рус)